

NEZAVISNO DRUŠTVO NOVINARA VOJVODINE
Zmaj Jovina 3/1, Novi Sad
021 472 3180
063 8644 159

ndnvn@gmail.com
www.ndnv.org

PREDLOG AKCIONOG PLANA ZA RAZVOJ INFORMISANJA OPŠTINE VRBAS (2014-2016)

I Uvod: Potreba za strateškim pristupom informisanju na lokalnom nivou

Medijske reforme u Srbiji, koje su započete usvajanjem Strategije razvoja sistema javnog informisanja u Srbiji do 2016. godine¹ (septembar 2011. godine), a nastavljene stupanjem na snagu seta medijskih zakona u avgustu 2014. godine – donose novine koje značajno menjaju odnos države, pokrajine i lokalne samouprave prema medijima i javnom informisanju. Nova medijska legislativa predviđa izlazak države iz medija, odnosno privatizaciju javnih glasila kojima je država, pokrajina ili lokalna samouprava osnivač. Sa druge strane, Zakon o javnom informisanju i medijima jasno definiše obaveze organa vlasti, odnosno kazuje da izlazak iz vlasništva ne znači i prestanak odgovornosti za javno informisanje. Naprotiv, na više mesta se jasno navode obaveze organa vlasti na svim nivoima da se staraju o informisanju u skladu sa definisanim javnim interesom.

Suštinska promena koju donose medijske reforme glasi: u centru pažnje sada se nalazi građanin i njegovo pravo na kvalitetno, potpuno i pravovremeno informisanje. U tom smislu, mediji više ne smeju da se tretiraju isključivo kao kanal komunikacije predstavnika vlasti i građana, već organi vlasti na svim nivoima moraju da podstiču medijske sadržaje koji će doprineti da građani ostvare svoja prava kako bi bili obavješteni o svim bitnim segmentima društvenog života i na osnovu kvalitetnog informisanja mogli da donose važne životne odluke. S obzirom na činjenicu da se javno informisanje, kako je definisano prvim članom Zakona o javnom informisanju i medijima, ostvaruje putem medija, proizilazi da organi vlasti na svim nivoima svojim proaktivnim delovanjem treba da podstiču razvoj medija i medijskih sloboda, uvažavajući javni interes.

¹("Sl. glasnik RS", br. 75/2011)

Zakon o javnom informisanju u članu 15 navodi šta predstavlja javni interes u sferi informisanja (pogledati odeljak V).

Razvoj medija i medijskih sloboda doprinosi jačanju demokratskih procesa u društvu i unapređenju ljudskih prava. Postojanje kritičke javnosti na lokalnom nivou jeste preduslov povećanja odgovornosti i javnosti u radu lokalne samouprave i drugih institucija, ali i podsticaj za čitav niz pozitivnih procesa koji doprinose društvenoj koheziji i dijalogu. Politička teorija i praksa ukazuju da je upravo stanje demokratije i ljudskih prava na lokalnom nivou najbolji pokazatelj stanja u jednom društvu, a da one lokalne zajednice koje obezbeđuju društveni dijalog i neguju pluralizam ideja i mišljenja imaju i preduslov za ekonomski i privredni razvoj.

Uzevši sve ovo u obzir, jasno je da strateški pristup razvoju informisanja na lokalnom nivou nikako nije pitanje koje se tiče samo lokalnih vlasti, medija i medijskih profesionalaca, već svih građana. Ono je pitanje koje se tiče i stanja ljudskih prava i razvoja demokratskih procesa. Iako, kako smo rekli, Zakon o javnom informisanju i medijima definiše obaveze lokalnih samouprava u sferi informisanja, ovim akcionim planom lokalna samouprava pokazuje da razume ukupan značaj medijskih reformi i demokratizacije društva, te da želi da kroz strateško određivanje konkretizuje i unapredi zakonska rešenja u skladu sa potrebama svojih građana.

Akcioni plan za razvoj informisanja na lokalnom nivou ima za cilj da iskaže jasnu nameru lokalnih samouprava da svojim proaktivnim delovanjem podstiče razvoj medija i medijskih sloboda, i u tom smislu demokratskih procesa na svojoj teritoriji. Lokalna samouprava kroz ovaj akcioni plan pokazuje jasno opredeljenje da preduzme sa svoje strane sve neophodne mere kako bi kroz sprovođenje medijskih zakona obezbedila viši nivo informisanja svojih građana.

Akcioni plan za razvoj informisanja na lokalnom nivou izrađen je kroz zajednički rad predstavnika lokalne samouprave, medija i građanskog društva Vrbasa, uz podršku Nezavisnog društva novinara Vojvodine, Medijskog odeljenja Misije OEBS-a u Srbiji i Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije. Akcioni plan je urađen u okviru projekta „podrška implementaciji medijskih zakona na lokalnom nivou“, koje sprovodi Nezavisno društvo novinara Vojvodine u okviru šireg regionalnog projekta Medijske opservatorije (SEE Media Observatory) „Building Capacities and Coalitions for Monitoring Media Integrity and Advancing Media Reforms“, a kojeg finansira Evropska komisija, Program podrške civilnom društvu.

II Legislativno-normativni okvir / međunarodni standardi i domaća regulativa

Ustav, zakoni i obaveze preuzete članstvom u međunarodnim organizacijama poput Ujedinjenih nacija, Saveta Evrope i OEBS-a, obavezuju sve nivoe vlasti u Srbiji da omoguće građanima tačno, potpuno, blagovremeno i slobodno informisanje o svim temama koje su od interesa za javnost. Potvrđeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava deo su pravnog poretka Republike Srbije. U oblasti slobode izražavanja i informisanja, naročito je značajna Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda², čiji član 10 predviđa da svako ima pravo na slobodu izražavanja, koje uključuje slobodu posedovanja sopstvenog mišljenja, primanje i saopštavanja informacija i ideja bez mešanja javne vlasti i bez obzira na

²(“Sl. list SCG - Međunarodniugovori”, br. 9/2003, 5/2005, 7/2005 - ispr. i “Sl. glasnik RS - Međunarodniugovori”, br. 12/2010)

granice. Ustav Republike Srbije³ takođe predviđa da svako ima pravo da istinito, potpuno i blagovremeno bude obavještan o pitanjima od javnog značaja. Pravila novog Zakona o javnom informisanju i medijima obezbeđuju i štite iznošenje, primanje i razmenu informacija, ideja i mišljenja putem medija u cilju unapređivanja vrednosti demokratskog društva, sprečavanja sukoba i očuvanja mira, istinitog, blagovremenog, verodostojnog i potpunog informisanja i omogućavanja slobodnog razvoja ličnosti.

Obaveza da se obezbedi informisanje građana ne podrazumeva samo da se vlast uzdržava od bilo kog oblika cenzure i uticaja na slobodu informisanja građana, već i da mora da deluje i stvara okruženje u kome mediji mogu slobodno da prikupljaju i dele informacije i obavještavaju građane. Država na svim nivoima vlasti – nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom – već i po samom Ustavu mora da bude otvorena prema medijima i građanima, da pruža sve informacije o svojim aktivnostima koje su od interesa za javnost i omogući pristup podacima koji su u posedu državnih organa i organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, u skladu sa zakonom. Pored toga, vlast treba da omogući proizvodnju medijskih sadržaja od javnog interesa, budući da puko obavještanje javnosti o svojim aktivnostima, iako neophodno, ne podrazumeva da je vlast ispunila svoje obaveze u oblasti javnog informisanja građana. Ove svoje obaveze organi vlasti između ostalog ispunjavaju i pomažući proizvodnju medijskih sadržaja od javnog interesa. Kako je i samom Strategijom razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine (u daljem tekstu: Strategija) konstatovano, u Srbiji dugo nije postojao zakonom jasno utvrđen javni interes u oblasti javnog informisanja, niti jasno utvrđeni kriterijumi i procedura za dodelu državne pomoći putem konkursa, zbog čega su se primenjivali opšti propisi i načela. Posledica ovakvog stanja je neretko bilo i dovođenje u neravnotežan položaj učesnika na konkursu.

Kako bi se ovi nedostaci otklonili, već je Strategija ponudila okvir za definisanje javnog interesa, kojim svi organi koji medijima dodeljuju sredstva treba da se rukovode. Po Strategiji, javni interes predstavlja ostvarivanje prava javnosti da bude obavještena. Slobodan razvoj nezavisnih, profesionalnih medija i medijskog sistema treba da omogući najšire zadovoljavanje potreba građana Republike Srbije, bez diskriminacije, za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života: politike, privrede, kulture, umetnosti, obrazovanja, ekologije, sporta, razonode, itd. U javnom interesu je da se obezbede raznovrsni i kvalitetni medijski sadržaji za sve pojedince i društvene grupe: profesionalne, starosne, obrazovne, kao i sve manjinske grupe: etničke, religijske, jezičke i seksualne, grupe sa invaliditetom i druge.

Polazeći od ovako postavljenog okvira, novi Zakon o javnom informisanju i medijima, definiše javni interes u sferi informisanja. Pored istinitog, nepristrasnog, pravovremenog i potpunog informisanja svih građana, uključujući i manjinske i marginalizovane grupe, te očuvanja kulturnog identiteta, javni interes predstavljaju i medijski sadržaji koji podstiču zaštitu i razvoj ljudskih prava i demokratije, unapređivanje pravne i socijalne države, slobodnog razvoja ličnosti i zaštite dece i mladih, razvoja kulturnog i umetničkog stvaralaštva, razvojao obrazovanja. Državni organi na svim nivoima, kako Zakon navodi, staraju se o ostvarivanju javnog interesa podstičući „raznovrsnost medijskih sadržaja, slobodu izražavanja ideja i mišljenja, slobodan razvoj nezavisnih i profesionalnih medija, što doprinosi zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije“. Novina je i u tome što se

³(“Sl. glasnik RS”, br. 98/2006)

javni interes u sferi informisanja podstiče putem projektnog finansiranja, a da odluku o dodeljivanju sredstava donose nezavisne komisije.

Novi Zakon takođe bliže uređuje način ostvarivanja javnog interesa, kao i način sufinansiranja projekata u oblasti javnog informisanja.

Štiteći medijski pluralizam i zabranjujući monopole u oblasti javnog informisanja, a radi omogućavanja građanima da formiraju sopstveno mišljenje o pojavama, događajima i ličnostima, Zakon predviđa obezbeđivanje raznovrsnosti izvora informacija i medijskih sadržaja. Jedan od osnovnih načina na koji država, pa i lokalne samouprave, obezbeđuju raznovrsnost informisanja, odnosi se na sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja. Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave obezbeđuje iz budžeta deo sredstava za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja i raspoređuje ih na osnovu sprovedenih javnih konkursa i pojedinačnim davanjima, na osnovu principa o dodeli državne pomoći i zaštiti konkurencije, bez diskriminacije.

Lokalna samouprava se, po Ustavu i zakonima o lokalnoj samoupravi i informisanju i medijima, stara o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ljudskih i manjinskih prava, kao i o informisanju građana na svojoj teritoriji. Jedinica lokalne samouprave obezbeđuje iz budžeta deo sredstava za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja i raspoređuje ih u transparentnom konkursnom postupku po unapred poznatim pravilima i uslovima. Ovde je važno imati u vidu da lokalne samouprave imaju pravo da, u okviru zakonskih ograničenja, upravljaju javnim poslovima pod svojom odgovornošću i u interesu lokalnog stanovništva, pri čemu imaju punu slobodu odlučivanja o inicijativama u vezi sa bilo kojim pitanjem koje nije isključeno iz njihove nadležnosti ili dodeljeno nekoj drugoj instanci, kao i da sopstvenim finansijskim sredstvima slobodno raspolazu u okviru svojih ovlašćenja⁴. U isto vreme, odredbe Zakona o javnom informisanju koje se odnose na sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja odnose se na sve nivoe državne vlasti, kako bi se obezbedila jednoobraznost pravila i pravna sigurnost.

Od ukupnog iznosa sredstava opredeljenih za konkurs za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja, najmanje 90% mora biti namenjeno projektima proizvodnje medijskih sadržaja, dok ukupna pojedinačna davanja ne mogu biti u iznosu većem od 5% iznosa opredeljenog za konkurse, niti mogu pojedinačno biti veći od 20% iznosa koji je propisan za javne nabavke male vrednosti. Od ukupno opredeljenog iznosa takođe se može, putem konkursa, finansirati organizovanje i učešće na stručnim, naučnim i prigodnim skupovima kao i unapređivanja profesionalnih i etičkih standarda u oblasti javnog informisanja.

Mogućnost direktnog finansiranja kroz pojedinačna davanja predviđena je, prema obrazloženju nacarta Zakona koji je bio na javnoj raspravi, kako bi se omogućilo podržavanje projekata onim nosiocima projekta koji bez sopstvene odgovornosti nisu mogli da podnesu prijavu na konkurs u raspisanim rokovima, ili kome sredstva nisu mogla da budu blagovremeno raspoređena. Ova sredstva se raspodeljuju odlukom rukovodioca organa nadležnog za poslove javnog informisanja, koja se donosi bez sprovođenja javnog konkursa, ali uz shodnu primenu odredbi kojima se uređuje konkurs.

⁴ZakonopotvrđivanjuEvropskepoveljeolokalnojsamoupravi ("Sl. glasnikRS - Međunarodniugovori ", br. 70/2007), Ustav Republike Srbije, Zakono lokalnoj samoupravi("Sl. glasnik RS", br. 129/2007)

Zakon određuje sadržinu konkursa, koji mora da obuhvati namenu sredstava za ostvarivanje javnog interesa i njihov iznos; pravo učešća na konkursu; kriterijume za učešće na konkursu; rokove u kojima se sprovodi konkurs; dokumentaciju koju podnosi podnosilac projekta, kao i pravo i uslove učešća na konkursu, kriterijume za ocenu prijave na konkurs, kao i konkursnu komisiju.

Od 1. jula 2015. godine, ovo će biti jedini način finansiranja izdavača medija iz javnih prihoda, osim u slučaju nekoliko jasno definisanih izuzetaka, poput javnih servisa RTS i RTV. Lokalne samouprave će sredstva za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja morati da opredele u svojim budžetima, najkasnije počevši od budžeta za 2015. godinu. Ministarstvo nadležno za poslove javnog informisanja bliže će urediti sufinansiranje projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja i propisati obrasce za prijave na konkurs i obrasce za podnošenje narativnog i finansijskog izveštaja, u roku od od 90 dana od dana stupanja na snagu Zakona.

Dodatne obaveze, ali i mogućnosti, važe za one lokalne samouprave na čijoj teritoriji žive i nacionalne manjine. Ustavom se jemče, i kao takva, neposredno se primenjuju ljudska i manjinska prava zajemčena opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima i zakonima. Pravo na informisanje na maternjem jeziku spada u ta prava, između ostalog i zato što je Srbija ratifikovala Okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina⁵ i Evropsku povelju o regionalnim ili manjinskim jezicima⁶. Zakonom se može propisati način ostvarivanja ovih prava, i to pod jasno navedenim uslovima. Po Ustavu se odredbe o ljudskim i manjinskim pravima tumače u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva, saglasno važećim međunarodnim standardima ljudskih i manjinskih prava, kao i praksi međunarodnih institucija koje nadziru njihovo sprovođenje. Po Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina⁷, država ima obavezu da u programima radija i televizije javnog servisa obezbedi informativne, kulturne i obrazovne sadržaje na jeziku nacionalne manjine, dok Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina⁸ uređuje način na koji se o informisanju sopstvenih zajednica staraju nacionalni saveti, koji između ostalog mogu i da osnivavaju ustanove i privredna društva koja se bave javnim informisanjem, na sopstvenom jeziku.

Ovde je važno imati u vidu da Zakon o javnom informisanju i medijima predviđa da, u cilju omogućavanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina na informisanje na sopstvenom jeziku i negovanje sopstvene kulture i identiteta, Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave obezbeđuje deo sredstava, putem sufinansiranja, ili drugih uslova za rad medija koji objavljuju informacije na jezicima nacionalnih manjina, preko organa nadležnog za poslove javnog informisanja. Opštine u kojima nacionalne manjine žive moraju da imaju u vidu ovu obavezu kada projektuju budžete za narednu godinu. Međutim, isti propis jasno predviđa da se finansiranje medija čiji su osnivači nacionalni saveti nacionalnih manjina uređuje

⁵Zakonopotvrđivanjuokvirnekonvencijezaštitunacionalnihmanjina, ("Sl. listSRJ - Međunarodniugovori", br. 6/98)

⁶ Zakono ratifikaciji Evropske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, ("Sl. list SCG - Međunarodni ugovori", br. 18/2005)

⁷ ("Sl. listSRJ", br. 11/2002, "Sl. listSCG", br. 1/2003 - Ustavnapoveljai "Sl. glasnikRS", br. 72/2009 - dr. zakoni 97/2013 - odlukaUS)

⁸("Sl. glasnik RS", br. 72/2009, 20/2014 - odluka US i 55/2014)

posebnim zakonom kojim se reguliše položaj nacionalnih saveta nacionalnih manjina, tako da se odredbe o sufinansiranju projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa ne primenjuju na medije čiji je posredni osnivač nacionalni savet.

Saveti takođe mogu da daju mišljenje o raspodeli sredstava koja se dodeljuju putem javnog konkursa iz budžeta Republike, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave pravnim i fizičkim licima koja obavljaju informisanje na jeziku nacionalne manjine, ali sam Zakon o nacionalnim savetima ne predviđa da je takvo mišljenje obavezujuće za organ koji dodeljuje sredstva.

III Širi medijski kontekst

Tehnološka revolucija kojoj smo svedoci donela je i donosi nezaustavljive promene na medijskoj sceni i u samom poimanju medija. Digitalna televizija, internet, mobilni telefoni postali su deo svakodnevice i suštinski ne samo da menjaju način na koji doživljavamo medije već menjaju i ekonomsku, društvenu i političku potku medija i medijskih sadržaja. Uspon novih medija je tradicionalne medijske platforme stavio pred veliki izazov: neki od njih su prestali da postoje, neki su drastično smanjili troškove i broj zaposlenih da bi opstali, ali neki su u novim medijima prepoznali razvojnu mogućnost i uspeali da unaprede svoje poslovanje.

Na globalnom nivou beleži se porast vrednosti medijskog i telekomunikacionog tržišta, ukрупnjavanje i medijska koncentracija i sve veći uticaj ekonomskih faktora na programske sadržaje, a dolazi i do fragmentacije publike i gubljenja zajedničke osnove informisanja, dok auditorijum raspolaže većom slobodom u načinu dobijanja i prenosa informacija. Ipak, u kontekstu „velikog medijskog praska”, postaje sve jasnije da profesionalno novinarstvo ima ogroman, nezamenjiv značaj za javni interes, a cena profesionalnog novinarstva raste kroz unapređenje medijskog obrazovanja, odnosno razvijanje veština i sposobnosti za kritičko i analitičko poimanje medijskih sadržaja. Stoga je prepoznata i potreba da se medijska pismenost uvrsti u obrazovne sisteme mnogih država.

Neumitno je tehnološka revolucija prouzrokovala značajne promene na medijskom tržištu i Srbije. One medije koji nisu usvajali i koristili nove medijske platforme, prateći ubrzane promene koje se u toj oblasti dešavaju, internet je doveo u dodatno tešku situaciju (prepoznat je kao konkurencija a ne šansa) s obzirom na to da je većina medija dugo već u krizi.. A ta kriza je opet posledica dugogodišnje ekonomske krize, teškog medijskog nasleđa koje podrazumeva nizak stepen medijskih sloboda, gomilanje medija bez ekonomske logike, ali i nepovoljna legislativa, nizak nivo medijske pismenosti i za medije često nepovoljna sudska praksa. Ekonomska kriza je posebno pogodila medije, jer su kompanije značajno smanjile oglašivački deo u svojim budžetima kao prvi odgovor na krizni udar. Ranija medijska legislativa, nedovršena i protivrečna, onemogućila je tržišno poslovanje i dovela je do nelojalne konkurencije, stavljajući medije koji se ne nalaze u vlasništvu države u povlašćen položaj. Osim toga, Srbija se susretala i susreće sa problemom piratskih emitera, koji su ugrožavali ne samo druge radio-stanice već i sve legalne (posebno lokalne i regionalne) emitere, pre svega izuzetno niskim cenama za oglašavanje. Dodatan problem za lokalne medije predstavlja i snažna dominacija medija sa nacionalnim pokrivanjem, jer se tom dominacijom gubi lokalni kontekst i umanjuje mogućnost razvoja javnog mnjenja na lokalnu, i posledično smanjuje interesovanje za lokalno informisanje.

Kada se mediji nalaze u ekonomskoj krizi, povećava se mogućnost uticaja političkih i ekonomskih faktora na njihovu uređivačku politiku.

Pored spoljnih faktora, na težak položaj medija uticali su i unutrašnji. Tu se pre svega misli na nizak nivo stručnosti menadžmenta, uređivačkog i novinarskog kadra. Takođe, veliki broj medija je, kako smo rekli, tehnološki napredak doživelo kao opasnost, a ne kao šansu za razvoj, čime su značajno smanjili svoj uticaj i mogućnost opstanka. U medijima koji su u državnom vlasništvu beleži se višak broja zaposlenih i manjak stručnog novinarskog kadra.

Svi ovi problemi su ukazivali na to da je državi Srbiji potreban strateški pristup razvoju sistema informisanja, a to je rezultiralo usvajanjem Strategije za razvoj sistema javnog informisanja u Srbiji do 2016. godine, u septembru 2011. godine. Iz Strategije su proizašli novi medijski zakoni (Zakon o javnom informisanju i medijima, Zakon o elektronskim medijima i Zakon o javnim medijskim servisima), koji su stupili na snagu u avgustu 2014. godine i koji nude preduslov za stvaranje funkcionalnog medijskog tržišta i unapređenje medijskog profesionalizma u skladu sa interesima građana.

Međutim, zakoni su samo preduslov, a da bi se postigao željeni cilj, potrebno je da u procesu implementacije medijskih zakona bude ostvareno aktivno učešće i saradnja svih relevantnih faktora, i to: predstavnika organa vlasti na svim nivoima, predstavnika medija, medijskih i novinarskih udruženja, kao i predstavnika građanskog društva.

Organi vlasti na svim nivoima, u ovom slučaju lokalne samouprave, morali bi da strateški osmišljavaju javno informisanje na nivou lokalne zajednice, prepoznajući njihov značaj i konkretizujući i unapređujući zakonska rešenja u skladu sa potrebama svojih građana. One treba da se obavežu da će (i dalje) u značajnom obimu finansirati medijske sadržaje u skladu sa javnim interesom. Sa druge strane, mediji moraju svojim proaktivnim pristupom, modernizacijom, korišćenjem novih tehnoloških mogućnosti, regionalnom umrežavanjem i inovativnošću da se izbore za opstanak i razvoj, a u toj borbi treba da im svi ostali pruže podršku. Medijska i novinarska udruženja, pored svojih redovnih aktivnosti, treba da pruže stručnu pomoć lokalnim samoupravama i lokalnim medijima da se implementiraju zakonska rešenja u cilju razvoja sistema informisanja na lokalnom nivou. Predstavnici građanskog društva takođe moraju da budu uključeni u ovaj proces, prepoznajući značaj informisanja za ciljeve za koje se zalažu.

Lokalno informisanje i javno mnjenje jedno je od temelja demokratskih procesa u društvu. Uspeh medijskih reformi će se meriti time u kojoj meri je unapredilo ili unazadilo informisanje na lokalnom i regionalnom nivou.

IV Principi i vrednosti

Akcioni plan za razvoj informisanja na lokalnom nivou zasnovan je na principima i vrednostima koji proizilaze iz Ustava Republike Srbije, Zakona o javnom informisanju i medijima, Strategije za razvoj sistema javnog informisanja u Srbiji do 2016. godine, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima, Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, preporukama Saveta Evrope za medije u demokratiji i drugim međunarodnim aktima koji direktno ili indirektno tretiraju pitanje medijskih sloboda. Ovi principi i vrednosti, razvijeni i na osnovu stavova

Medijske koalicije, obavezujući su i za rad nezavisnih komisija koje će odlučivati o finansiranju informisanja u javnom interesu:

1. **Pravo na slobodu izražavanja i informisanja**, koje mora da bude obezbeđeno putem medija u skladu sa Ustavom Republike Srbije i Zakonom o javnom informisanju i medijima i drugim domaćim i međunarodnim propisima.
2. **Poštovanje i podsticanje ljudskih prava i novinarskog kodeksa**. Lokalna samouprava je dužna da podstiče medijske sadržaje čiji je cilj unapređenje ljudskih prava i vrednosti demokratskog društva, u skladu sa načelima Zakona o javnom informisanju i medijima, Zakona o zabrani diskriminacije i Kodeksa novinara Srbije, kao i drugim domaćim i međunarodnim aktima.
3. **Pluralizam ideja, mišljenja, medija i medijskih sadržaja**. Pod pluralizmom se podrazumeva ne samo raznovrsnost medijskih sadržaja, sloboda izražavanja ideja i mišljenja, nego i pluralizam vlasništva u medijima i pluralizam medijskih platformi u skladu sa potrebama građana (elektronski, štampani i on-line mediji). Takođe, podrazumeva i pluralizam u sferi informisanja na manjinskim jezicima.
4. **Finansiranje javnog interesa u sferi informisanja pod ravnopravnim uslovima**. Lokalna samouprava je u skladu sa Zakonom o javnom informisanju dužna da finansira medijske sadržaje u skladu sa javim interesom putem javnog konkursa, kroz nezavisne komisije, pod ravnopravnim uslovima za sve, bez diskriminacije.
5. **Sloboda kritike državnih funkcionera**. Zakon o javnom informisanju predviđa da je izabran, postavljen, odnosno imenovan nosilac javne i političke funkcije dužan da trpi iznošenje kritičkih mišljenja, koja se odnose na rezultate njegovog rada, odnosno politiku koju sprovodi, a u vezi je sa obavljanjem njegove funkcije bez obzira na to da li se oseća lično povređenim iznošenjem tih mišljenja.
6. **Otvorenost medija za političke partije i udruženja građana**. Mediji moraju obezbediti ravnopravan tretman svim učesnicima političkog i društvenog života, a taj pristup će biti posebno olakšan tokom izbornih kampanja.
7. **Sloboda izbora jezika komunikacije**. Mediji moraju imati slobodu da plasiraju svoj sadržaj na jeziku koji izaberu, i u tom smislu organi vlasti će podsticati raznovrsnost.
8. **Otvorenost organa vlasti i slobodan pristup informacijama od javnog značaja**. Lokalna samouprava mora biti otvorena za medije na pravičan i ravnopravan način. Nijedno javno glasilo ne sme da bude diskriminisano u pristupu informacijama od javnog značaja. Ekskluzivna prava za izveštavanje o bitnim događajima od javnog značaja ne smeju zadirati u pravo javnosti na slobodu informisanja.
9. **Zaštita nezavisnosti uređivačke politike medijskih kuća**. Uređivačka politika medijskih kuća bi morala biti nezavisna od vlasnika medija.

10. **Javnost rada.** Po Zakonu o lokalnoj samoupravi, lokalne samouprave su dužne da obaveštavaju javnost o svom radu. Javnost rada, odnosno praćenje rada lokalnih samouprava nije i ne sme da bude uslov za finansiranje medijskih sadržaja od javnog interesa. Lokalne samouprave su dužne da aktivnim delovanjem obezbede građanima dostupnost informacija o svom delovanju i planovima i to: redovnim ažuriranjem zvaničnih internet-prezentacija i korišćenjem društvenih mreža i drugih novih komunikacionih kanala, objavljivanjem zvaničnih dokumenata putem internet-prezentacije, službenih listova i sličnih zvaničnih izdanja, objavljivanjem posebnih izdanja u kojem se iznose opšti ili konkretni planovi, objavljivanjem nacрта određenih akata kako bi se sagledalo mišljenje javnosti, objavljivanjem redovnih izveštaja, objavljivanjem raznih priručnika, brošura, flajera, lifleta, postera, banera, prisustvovanje građana sednicama lokalnih skupština i radu drugih organa, javni sastanci sa građanima.

11. **Interkulturalna, međuetnička komunikacija, negovanje duha tolerancije i vrednosti multikulturalnog društva u oblasti informisanja.** Lokalna samouprava će posebnu pažnju posvećivati medijskim naporima kojima se ostvaruje poštovanje različitosti u svim oblastima ljudskog života, tolerancija, kao i afirmacija dijalogameđukulturama.

V Javni interes u sferi informisanja na lokalnom nivou

Tokom procesa medijskih reformi, kao jedan od ključnih nedostataka medijske scene, navođeno je nepostojanje definisanog javnog interesa u sferi informisanja. Definisanje javnog interesa je u direktnoj vezi sa sufinansiranjem medijskih sadržaja od strane svih organa vlasti, uključujući i lokalnu samoupravu, zato što je javni interes ono što opravdava trošenje novca građana u oblasti javnog informisanja. Strategija je postavila okvir za definisanje javnog interesa.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja proizvodnja i objavljivanje u javnim glasilima:

- 1) opštih informativnih medijskih sadržaja,
- 2) specijalizovanih medijskih sadržaja iz politike, kulture, obrazovanja, religije, ekonomije, razonode i drugih pitanja od značaja za život i rad građana,
- 3) opštih informativnih i specijalizovanih medijskih sadržaja od značaja za život i rad građana u lokalnim i regionalnim zajednicama,
- 4) medijskih sadržaja namenjenih deci i mladima,
- 5) medijskih sadržaja od značaja za očuvanje kulturne baštine i medijskih sadržaja kojima se promoviše kulturno i umetničko stvaralaštvo i rad ustanova kulture,
- 6) sadržaja istraživačkog novinarstva i drugih složenih novinarskih formi,
- 7) originalnih audiovizuelnih i radiofonskih dela na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina,

pod uslovom da je proizvodnja i objavljivanje takvih sadržaja od značaja za:

- ostvarivanje prava na informisanje na srpskom jeziku i jezicima nacionalnih manjina,
- očuvanje i unapređenje pluralizma medija i raznovrsnosti medijskih sadržaja,
- razvoj medijske pismenosti,

- očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda, nacionalnih manjina i etničkih grupa koje žive u Republici Srbiji,
- kreativnost i stvaralaštvo u medijima,
- razvoj nauke i unapređenje obrazovanja na svim nivoima, uključujući i obrazovanje odraslih,
- promociju vladavine prava i socijalne pravde, načela građanske demokratije, ljudskih i manjinskih prava i sloboda i pripadnosti evropskim principima i vrednostima.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja unapređenje medijskog i novinarskog profesionalizma, stručno usavršavanje novinara i urednika, podsticanje na novinarsku autonomiju i samoregulaciju u medijima, unapređenje medijske pismenosti i istraživanja u oblasti medija.

U Republici Srbiji je u javnom interesu i od posebnog značaja proizvodnja i objavljivanje medijskih sadržaja namenjenih slepim i slabovidim osobama, osobama oštećenog sluha i drugim osobama sa invaliditetom, kao i razvoj i unapređenje tehničke infrastrukture koja bi takvim osobama olakšala pristup medijskim sadržajima.

Polazeći od ovako postavljenog okvira, novi Zakon o javnom informisanju i medijima, javni interes u oblasti informisanja definiše kao:

- 1) istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje svih građana Republike Srbije;
- 2) istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje na maternjem jeziku građana Republike Srbije pripadnika nacionalnih manjina;
- 3) informisanje na srpskom jeziku pripadnika srpskog naroda koji žive van teritorije Republike Srbije;
- 4) očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina koje žive na teritoriji Republike Srbije;
- 5) informisanje inostrane javnosti na stranim jezicima kada je to od interesa za Republiku Srbiju;
- 6) informisanje osoba sa invaliditetom i drugih manjinskih grupa;
- 7) podrška proizvodnji medijskih sadržaja u cilju zaštite i razvoja ljudskih prava i demokratije, unapređivanja pravne i socijalne države, slobodnog razvoja ličnosti i zaštite dece i mladih, razvoja kulturnog i umetničkog stvaralaštva, razvoja obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema, razvoja nauke, razvoja sporta i fizičke kulture i zaštite životne sredine i zdravlja ljudi;
- 8) unapređivanje medijskog i novinarskog profesionalizma.

Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave stara se o ostvarivanju javnog interesa podstičući raznovrsnost medijskih sadržaja, slobodu izražavanja ideja i mišljenja, slobodan razvoj nezavisnih i profesionalnih medija, što doprinosi zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije.

VI Odgovornost lokalne samouprave

Lokalna samouprava je dužna da se stara o javnom informisanju od lokalnog značaja i da obezbedi uslove za javno informisanje svojih građana. Konkretno, to znači da će se svojom

lokalnom medijskom politikom starati o ostvarivanju javnog interesa i podsticati raznovrsnost medijskih sadržaja, slobodu izražavanja ideja i mišljenja i slobodan razvoj nezavisnih i profesionalnih medija u cilju istinitog, nepristrasnog, pravovremenog i potpunog informisanja građana. Lokalna samouprava je opredeljena da na ovaj način doprinosi zadovoljavanju potreba svojih građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije, stvaranju uslova za unapređenje nivoa lokalne demokratije i učešća građana u kreiranju i donošenju lokalnih odluka.

Imajući u vidu odgovornost da se stara o lokalnom javnom informisanju, kao i o ostvarivanju, zaštiti i unapređenju ljudskih prava i individualnih i kolektivnih prava pripadnika nacionalnih manjina i etničkih grupa, lokalna samouprava će obezbediti uslove za javno informisanje na srpskom jeziku i jeziku nacionalnih manjina koji se koriste na teritoriji opštine/grada, kao i na jeziku nacionalne manjine koji nije u službenoj upotrebi, kada takvo izveštavanje predstavlja dostignuti nivo manjinskih prava. Istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje svih građana, pa i na maternjem jeziku pripadnika nacionalnih manjina i očuvanje njihovog kulturnog identiteta predstavlja javni interes u javnom informisanju lokalne zajednice, kao što je to i informisanje osoba sa invaliditetom, kao i drugih manjinskih i neprivilegovanih grupa, u skladu sa principima demokratske zajednice i poštovanja ljudskih prava. Takođe, u cilju ostvarivanja javnog interesa, lokalna samouprava prepoznaje i svoju odgovornost da u oblasti lokalnog javnog informisanja podstiče negovanje duha tolerancije, uvažavanja, razumevanja i poštovanja razlika koje postoje zbog posebnosti kulturnog, jezičkog, etničkog, verskog, ili drugog identiteta građana kroz unapređenje interkulturalne komunikacije i dijaloga.

Briga o razvoju javnog informisanja u lokalnoj zajednici iskazaće se preciziranjem lokalne medijske politike kojom se uspostavlja novi model odnosa lokalnih vlasti i lokalnih i regionalnih medija koji je, za razliku od ranije pretežne prakse, zasnovan na javnom interesu i pravu građana na obaveštenost o pitanjima od javnog značaja, a ne na vlasništvu. Poznato je, naime, da su i ranija istraživanja na uzorku brojnih lokalnih samouprava u Srbiji (recimo BIRN-a, sprovedenom za potrebe Medijske koalicije o finansiranju medija iz budžeta lokalnih samouprava⁹) pokazala da su preko tri četvrtine sredstava iz lokalnih fondova namenjenih informisanju bila dodeljivana medijima u državnom vlasništvu, a tek manje od četvrtine izdvojenih sredstava svim preostalim, kao i da je u praksi osnovni uslov i zahtev za dodeljivanje sredstava bio da se izveštava o radu lokalne samouprave i lokalnih javnih preduzeća – što nipošto ne može da se poistoveti sa definisanim javnim interesom u novom medijskom zakonodavstvu i utvrđenim obavezama jedinica lokalne samouprave u ostvarivanju javnog interesa u sferi javnog informisanja.

Novi model odnosa lokalnih vlasti i medijske sfere – koju sa precizno utvrđenim zakonskim rokom do 1. jula 2015. godine očekuje okončanje procesa privatizacije i povlačenje države iz vlasništva u medijima – zasnivaće se isključivo na sufinansiranju projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa, a lokalna samouprava je dužna da za ove namene izdvoji adekvatan deo svojih budžetskih sredstava. Suprotno nekim ranijim neprihvatljivim i negativnim iskustvima iz predašnjih ciklusa privatizacije medija, kada su lokalne samouprave nakon vlasničke transformacije lokalnih javnih preduzeća u oblasti informisanja istovremeno u značajnoj meri smanjile ukupno izdvajanje iz budžeta za informisanje u lokalnoj zajednici,

⁹ BIRN: "Istraživanje o finansiranju medija iz budžeta lokalnih samouprava", septembar 2012. Dostupno na: http://www.ndnv.org/wp-content/uploads/2012/09/Medijska-koalicija_lzvestaj_Final.pdf

organi lokalne samouprave ističu svoju opredeljenost da proaktivno doprinesu ostvarivanju javnog interesa u oblasti javnog informisanja i preuzimaju odgovornost da uporedo sa procesom privatizacije medija u lokalnoj zajednici neće smanjivati dostignuti ukupni nivo budžetskih izdvajanja za informisanje.

Organi lokalne samouprave će se u oblasti sufinansiranja projekata u oblasti javnog informisanja rukovoditi principom da ono mora biti u potpunosti transparentno, odgovorno, kontrolisano i nediskriminatorno. Otuda će biti definisani i jasno utvrđeni kriterijumi i procedure u donošenju odluka o finansiranju medijskih sadržaja u skladu sa javim interesom putem javnog konkursa, kroz nezavisne komisije, pod ravnopravnim uslovima za sve učesnike konkursa, bez diskriminacije.

Osim opredeljenosti za transparentno i odgovorno trošenje novca poreskih obveznika za javno informisanje na lokalnom nivou, lokalna samouprava će svoju odgovornost prema javnom interesu iskazati i zagovaranjem i primenjivanjem principa učešća javnosti, odnosno građanske participacije u sagledavanju lokalne medijske ponude i stepena ostvarenosti prava građana na obaveštenost, odnosno utvrđivanju strategije razvoja lokalnog javnog informisanja. U osmišljavanju lokalne medijske politike posebno značajan cilj predstavlja pluralizam informacija, ideja i mišljenja, u funkciji ostvarivanja javnog interesa i prava građana na objektivnu i potpunu obaveštenost, a koje podstiče i kritičko mišljenje, javni dijalog i unapređuje nivo demokratije u lokalnoj zajednici.

VII Konkretne obaveze lokalne samouprave

VII 1. Obaveze lokalne samouprave u sferi uobličavanja lokalne medijske politike

Lokalna samouprava će brigu za razvoj lokalne medijske ponude i postojano staranje o nivou informisanosti građana u javnom interesu iskazati opredeljenjem da definiše lokalni strateški plan za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Imajući u vidu novine medijskog zakonodavstva koje određuju da utvrđeni javni interes predstavlja osnovu za sufinansiranje medijskih sadržaja, odnosno državnu pomoć u sferi javnog informisanja (i) na lokalnom nivou, kao i da će do sredine 2015. godine biti okončan proces vlasničke transformacije u medijima, lokalna samouprava će tokom 2015. godine utvrditi svoj strateški plan za razvoj informisanja u opštini/gradu.

Definisanju strateških ciljeva i prioriteta lokalne zajednice u ovoj oblasti prethodiće sveobuhvatno sagledavanje i analiza postojeće medijske ponude u lokalnoj sredini i utvrđivanje eventualnih nedostataka, a pre svega potreba u ostvarivanju javnog interesa u lokalnom javnom informisanju, sa ciljem da budu najšire zadovoljene potrebe građana opštine/grada za informacijama i sadržajima iz svih oblasti – od politike, privrede, kulture, umetnosti – do obrazovanja, ekologije, sporta, razonode, kao i da budu obezbeđeni raznovrsni i kvalitetni medijski sadržaji za sve pojedince i društvene grupe – profesionalne, starosne, obrazovne – kao i sve manjinske grupe – nacionalne, religijske, jezičke, odnosno grupe sa invaliditetom i sve druge neprivilegovane grupe.

Organi lokalne samouprave se obavezuju da će u postupku sagledavanja stanja i utvrđivanja potreba u sferi lokalnog javnog informisanja obezbediti i najšire učešće lokalne javnosti – od predstavnika civilne sfere, profesionalnih i stručnih organizacija i pojedinaca, medija i medijskih poslenika – do običnih građana lokalne zajednice kojima su lokalne informacije i namenjene i čija obaveštenost treba da bude zadovoljena. Naime, pored uobičajenih oblika učešća građana u poslovima opštine (građanska inicijativa, zbor građana, referendum), organi opštine/grada mogu da konsultuju građane iz svoje nadležnosti. Ovakvo konsultovanje lokalne javnosti, odnosno građana u obliku javne ankete i/ili organizovane tematske javne debate o stanju i potrebama u ostvarivanju javnog interesa u lokalnom informisanju, uz sagledavanje svih aspekata lokalne medijske situacije, lokalna samouprava će organizovati periodično, a jednom godišnje će organi lokalne samouprave, pre opredeljivanja budžetskih izdvajanja, odnosno najkasnije do oktobra tekuće godine, sagledati nivo i probleme informisanja građana i skladu sa tim opredeljivati sredstva i utvrđivati kriterijume za konkursno finansiranje medijskih sadržaja.

Imajući u vidu značaj sveobuhvatnog sagledavanja nivoa informisanosti građana lokalne zajednice za jasno preciziranje kriterijuma i merila za konkursno finansiranje, kao i zakonsku obavezu (član 143. ZJIM) da se „sredstva za ostvarivanje javnog interesa u oblasti informisanja opredeljuju u budžetima... jedinica lokalne samouprave najkasnije počevši od budžeta za 2015. godinu”, lokalna samouprava će već do kraja 2014. analizirati stanje u lokalnom javnom informisanju, uz konsultovanje javnosti lokalne zajednice i vidu javne debate ili ankete.

VII 2. Obaveze lokalne samouprave u sferi sufinansiranja medijskih sadržaja u skladu sa javnim interesom

Budući da se na lokalnom nivou javni interes u oblasti javnog informisanja ostvaruje isključivo „sufinansiranjem projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa” (član 16. ZJIM), lokalna samouprava opštine/grada se obavezuje da će za potrebe informisanja svojih građana na osnovu javnog interesa izdvajati adekvatan deo svojih budžetskih sredstava. Konkretno, ovakvo opredeljenje znači da u uslovima novog medijskog zakonodavstva lokalna samouprava nipošto neće smanjiti dostignuti nivo ukupnih izdvajanja u oblasti javnog informisanja. Takođe, da će ovo finansiranje biti u potpunosti transparentno, imajući u vidu jedino javni interes, što će smanjiti i mogućnost bilo kakvih pritisaka na medije ili pojava klijentelizma. Ovakvim opredeljenjem lokalna samouprava opštine/grada iskazuje svoju odgovornost u trošenju javnih sredstava, ali i za sprovođenje i ispunjavanje sopstvenih obaveza u ovoj oblasti preciziranih u Zakonu o lokalnim samoupravama i Zakona o javnom informisanju i medijima. Opredeljenošću da u uslovima novog medijskog zakonodavstva neće smanjivati nivo izdvajanja za informisanje lokalna samouprava potvrđuje da razume javni interes i da je svesna da su mu u potpunosti suprotni slučajevi kada su u praksi, prilikom ranijih ciklusa privatizacije medija, lokalna budžetska izdvajanja za informisanje u pojedinim sredinama bila značajno umanjena nakon privatizacije medija u kojima su lokalne samouprave prethodno imale osnivačku ulogu.

Ukupna budžetska izdvajanja za lokalno javno informisanje, čiji nivo u novim uslovima neće biti umanjen, podrazumevaju zbir sredstava koja su u lokalnoj samoupravi izdvajana za tekuće subvencije lokalnim javnim preduzećima u oblasti informisanja, konkursnih sredstava za usluge informisanja, ugovora za usluge informisanja, ili za specijalizovane usluge emitovanja i

izdavaštva. Prema preporuci Medijske koalicije koja okuplja novinarske i medijske asocijacije, opštine i gradovi (do 300 hiljada stanovnika) trebalo bi da od ukupnog budžeta izdvoje najmanje 2% sredstava za informisanje od lokalnog značaja. Imajući u vidu i ovu preporuku, a naročito stanje na polju ostvarivanja javnog interesa u informisanju u lokalnoj zajednici, lokalna samouprava opštine/grada će, u skladu sa mogućnostima i definisanim potrebama u okviru sveobuhvatnog sagledavanja lokalne informativne slike, nastojati da ubuduće uveća izdvajanje sredstava u ovoj oblasti, najmanje do preporučene procenta budžeta.

Deklarisanim opredeljenjem da se neće smanjiti raniji nivo ukupnih izdvajanja za lokalno javno informisanje ni nakon okončanja procesa privatizacije lokalnih medija, lokalna samouprava opštine/grada iskazuje ne samo da je svesna svog dela odgovornosti za ostvarivanje javnog interesa, nego je uverena i da će takvim odnosom ujedno dati značajan doprinos uspešnom okončanju privatizacije lokalnih informativnih javnih preduzeća, a time istovremeno dati i snažan podsticaj razvoju lokalnog informisanja. Jasnim opredeljenjem da ukupni budžetski fond za informisanje na lokalnu neće biti ni u budućim konkursnim uslovima umanjen za sredstva koja su pre privatizacije izdvajana za subvencionisanje javnih informativnih preduzeća, lokalna samouprava će uoči njihove privatizacije potencijalnim kupcima ponuditi veću izvesnost da će i u novim uslovima ti privatizovani mediji moći da ostvare stabilne prihode, u skladu sa javnim interesom. Na taj način će lokalna samouprava moći da pruži snažan doprinos, odnosno da uveća šanse za uspešno okončanje privatizacionog postupka i očuvanje lokalnih medija koje do sredine 2015. godine očekuje vlasnička transformacija, budući da će u suprotnom slučaju oni biti ugašeni.

Na osnovu utvrđenog javnog interesa u oblasti javnog informisanja u lokalnoj zajednici i opredeljenosti da se neće smanjivati dostignuti nivo ukupnih budžetskih izdvajanja za ovu oblast, lokalna samouprava opštine/grada će sredstva za ostvarivanje javnog interesa u lokalnom informisanju (shodno članu 143. ZJIM) opredeliti najkasnije počevši od budžeta za 2015. godinu. Imajući u vidu da je krajnji zakonski rok za okončanje procesa privatizacije 1. juli 2015. godine i da će od tada biti zabranjeno finansiranje izdavača medija iz javnih prihoda, osim u skladu sa odredbama o sufinansiranju projekata radi ostvarivanja javnog interesa (član 142. i 143. ZJIM), ukupno planirano izdvajanje za tekuće subvencije javnim informativnim preduzećima u lokalnom budžetu za 2015. može biti predviđeno najdalje za šestomesečni period. S tim da će – a u skladu sa opredeljenjem da se ne smanjuje ukupan nivo finansijskih izdvajanja za informisanje – još isto toliko sredstava, zajedno sa zbirom ranijeg godišnjeg nivoa konkursnih sredstava za usluge informisanja, kao i izdvajanja po ugovorima za usluge informisanja, ili za specijalizovane usluge emitovanja i izdavaštva u zbirnom iznosu planirati za sufinansiranje projekata u oblasti javnog informisanja radi ostvarivanja javnog interesa, a što će sve biti raspodeljeno na osnovu konkursa. U zavisnosti od termina okončanja privatizacije lokalnih medija u javnom vlasništvu, rebalansom će biti korigovan planirani iznos budžetskih izdvajanja za sufinansiranje informativnih projekata koji uvažavaju javni interes, a sve u skladu sa načelnim opredeljenjem da se dostignuti ukupni nivo sredstava u ovoj sferi u lokalnoj zajednici ne umanjuje.

Zakonom o javnom informisanju i medijima propisano je da se konkursi raspisuju za sprovođenje medijskih projekata „čija realizacija ne može biti duža od tri godine”. To praktično znači da lokalna samouprava može da raspiše konkurs i za projekte medijskih aktivnosti koje nisu omeđene jednogodišnjim periodom i koje mogu trajati i do tri godine. Na osnovu jasno

utvrđenih prioriteta lokalne zajednice definisanih u donetom Strateškom planu za razvoj informisanja na lokalnom nivou, lokalna samouprava će ovaj značajan mehanizam za ostvarivanje javnog interesa koristiti u slučajevima privatnih i medija civilnog sektora, ukoliko njihovi projekti vrše svojevrsnu funkciju lokalnog javnog servisa i obezbeđuju raznovrsnost i kvalitet sadržaja koji u značajnoj meri doprinosi ostvarivanju javnog interesa u lokalnom informisanju, odnosno u slučajevima kada produkcijski i drugi uslovi „velikih projekata” u ostvarivanju javnog interesa zahtevaju dugoročnije aktivnosti. Korišćenjem ovog mehanizma u konkursnom finansiranju lokalna samouprava će moći da obezbedi stabilnost, veću izvesnost i kvalitet medijskih sadržaja ključnih za ostvarivanje javnog interesa u ovoj oblasti. Imajući u vidu da će 2015. godina - shodno novom medijskom zakonskom okruženju, odnosno predstojećoj vlasničkoj transformaciji u medijima i novim pravilima finansiranja informisanja – biti „prelomna”, lokalna samouprava će mogućnost finansiranja medijskih projekata po ovakvim dugoročnijim konkursima koristiti od 2016. godine.

VII 3. Principi, obaveze i poslovi lokalne samouprave u konkursnom postupku

Za razliku od ranije prakse direktnog državnog finansiranja medija, sufinansiranje projekata kojima se ostvaruje javni interes u oblasti javnog informisanja i princip transparentne i nediskriminatorne državne pomoći na lokalnom nivou uspostavlja se kao opšti sistem raspodele sredstava iz budžeta lokalne samouprave koja se obezbeđuju za informisanje od lokalnog značaja. Lokalna samouprava će odgovarajućim posebnim aktom utvrditi ovo kao opšti princip raspodele pomoći u ovoj oblasti, kojim će biti precizirano da se sredstva iz lokalnog budžeta za ovu namenu raspodeljuju putem javnih konkursa, na osnovu jasnih i merljivih kriterijuma i precizno definisanih procedura odlučivanja, pod jednakim uslovima za sve lokalne, odnosno regionalne medije i uz punu transparentnost čitavog procesa raspoređivanja ovih sredstava. Uz jasno definisanje javnog interesa, utvrdiće se da će o izboru projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja odlučivati nezavisne komisije, a precizirati, takođe, i da se u raspoređivanju sredstava, uz sredstva na osnovu sprovedenih javnih konkursa, za pojedinačna davanja može opredeliti najviše 5% sredstava od ukupno opredeljenih za ostvarivanje javnog interesa putem javnih konkursa. Aktom će, takođe, biti precizirani i konkretizovani i svi aspekti uslova, sadržine, učešća, kriterijuma i načina donošenja odluka u konkursnom postupku, kao i načini na koje će lokalna samouprava obezbediti njegovu potpunu transparentnost.

Polazeći od definisanog javnog interesa, organ lokalne samouprave nadležan za poslove informisanja donosi odluku o konkursima koji se raspisuju u toku kalendarske godine, kao i konkurs radi podizanja kvaliteta informisanja osoba sa invaliditetom, odnosno informisanja pripadnika nacionalnih manjina na sopstvenom jeziku. Konkurs se raspisuje u obliku javnog poziva i objavljuje se na zvaničnoj internet prezentaciji opštine/grada, kao i najmanje u jednim dnevnom, odnosno nedeljnim novinama koje se distribuiraju na području lokalne zajednice.

Konkursi će se raspisivati za projekte koji podrazumevaju proizvodnju medijskih sadržaja, a osim toga i za projekte organizovanja i učešća na stručnim, naučnim i prigodnim skupovima, kao i unapređivanja profesionalnih i etičkih standarda u oblasti lokalnog javnog informisanja, ali iznos sredstava namenjenih projektima proizvodnje medijskih sadržaja ne može biti manji od 90% od iznosa ukupno opredeljenih sredstava za konkurs. Shodno zakonskoj odredbi (član 18. ZJIM) konkurs se raspisuje za projekte čija realizacija ne može da bude duža od tri godine.

Imajući u vidu da je krajnji zakonski rok za okončanje procesa privatizacije medija u javnom vlasništvu 1. juli 2015. godine i da će od tada biti zabranjeno finansiranje izdavača medija iz javnih prihoda, osim u skladu sa odredbama o sufinansiranju projekata radi ostvarivanja javnog interesa (član 142. i 143. ZJIM), lokalna samouprava opštine/grada će u 2015. godini raspisati najmanje dva konkursa za sufinansiranje projekata za ostvarivanje javnog interesa u informisanju, odnosno pre i posle okončanja privatizacionog postupka.

Pored prava učešća na konkursu, koje će moći da imaju izdavači medija ali samo ukoliko su upisani u registar medija, kao i pravna lica, odnosno preduzetnici koji se bave proizvodnjom medijskih sadržaja i koji će priložiti dokaz da će sufinansiran medijski sadržaj biti realizovan putem medija, konkursom će – uz kriterijume za učešće, rokove za sprovođenje i propisivanje dokumentacije za podnosiocima – biti određena namena sredstava za ostvarivanje javnog interesa i njihov iznos. Zakonom o javnom informisanju i medijima (član 22.) precizno su definisani uslovi za učešće na konkursu. Korisnici javnih sredstava za sufinansiranje medijskih projekata biće obavezani da, uz dokaz o realizaciji projekta, odgovarajućem organu lokalne samouprave podnesu narativni i finansijski izveštaj o sprovedenim projektnim aktivnostima, a koristiće se obrasci koje će (u roku od 90 dana od stupanja na snagu ZJIM) propisati Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije koje, takođe, propisuje i obrasce za prijave na konkurs.

Kriterijumiza sufinansiranje projekata za ostvarivanje javnog interesa biće precizno i jasno utvrđeni i definisani odgovarajućim posebnim aktom lokalne samouprave, sa ciljem da se izbegne mogućnost bilo kakve proizvoljnosti. Oni će se formulirati u skladu sa zakonski definisanim javnim interesom i ustanovljenim potrebama lokalne zajednice u ostvarivanju i unapređivanju prava njenih građana da budu obavješteni o pitanjima od opšteg značaja iz najrazličitijih oblasti života, odnosno ispunjavanja svih demokratskih, socijalnih i kulturnih potreba lokalne društvene zajednice u ovoj oblasti. Za razliku od ranije prakse kada je jedan od osnovnih, a često i ključnih uslova za sufinansiranje medijskih sadržaja na lokalnom nivou predstavljalo izveštavanje o aktivnostima organa lokalne samouprave – što je ostavljalo mogućnost za „pokrivenu” kontrolu lokalnih medija – kriterijumima za sufinansiranje medijskih sadržaja koji će biti definisani u uslovima novog medijskog zakonodavstva biće jasno predočeno da lokalni mediji treba da rade za potrebe i u korist građana i njihovog prava na potpunu obavještenost o svim pitanjima o kojima javnost ima opravdan interes da zna, a ne za potrebe i u korist bilo kojih političkih elita. Konkretno, to znači da će lokalna samouprava prilikom definisanja kriterijuma utvrditi jasnu razliku između, s jedne strane, javnosti rada i obaveze lokalnih vlasti i institucija kao izvora informacija za otvorenost prema svim medijima, bez diskriminacije i pod jednakim uslovima – na koju su i inače obavezani različitim zakonima – i, sa druge strane, javnog interesa u oblasti javnog informisanja.

Polazeći od utvrđenog javnog interesa koji će biti definisan i u odgovarajućem aktu lokalne samouprave, kao i nakon sveukupnog sagledavanja stanja u lokalnom javnom informisanju i potreba koje će formulirati za njegovo unapređivanje – sa ciljem da se najšire zadovolje potrebe građana lokalne zajednice za informativnim sadržajima iz različitih oblasti života, kao i da budu obezbeđeni raznovrsni i kvalitetni medijski sadržaji za pripadnike različitih etničkih, jezičkih, religijskih, društvenih, profesionalnih, starosnih i obrazovnih grupa – lokalna samouprava opštine/grada će u utvrđivanju kriterijuma posebno značajan naglasak staviti na obezbeđenje

raznolikosti medijskih sadržaja i izvora informacija, pluralizma ideja i vrednosti. Na taj način, omogućavanjem građanima lokalne zajednice da formiraju sopstveno mišljenje o pojavama, događajima u ličnostima u lokalnoj sredini lokalna samouprava će ovakvim aktivnim podsticanjem pluralizma i raznovrsnosti pružiti i snažan doprinos otvaranju javnih debata o pitanjima od značaja za život u lokalnoj zajednici i unapređenju nivoa lokalne demokratije.

Prijave medijskih projekata na javni konkurs za sufinansiranje medijskih sadržaja, na osnovu preciziranih kriterijuma, vrednovaće se prema meri u kojoj su oni podesni da ostvare opšti interes u lokalnom javnom informisanju, kao i prema privrženosti projekata profesionalnim i etičkim medijskim standardima. Zbog toga će lokalna samouprava doneti poseban pravilnik o sufinansiranju javnog interesa u javnom informisanju opštine/grada.

Kriterijumi i merila za državnu pomoć na lokalnom nivou u oblasti javnog informisanja podrazumevaju osnovne kriterijume po kojima će se ocenjivati medijski projekti kao što je: značaj projekata za ostvarivanje prava građana lokalne zajednice na sveobuhvatnu obaveštenost, doprinos projekata raznovrsnosti medijskih sadržaja i pluralizmu ideja i mišljenja, doprinos unapređivanju kvaliteta medijskih sadržaja i profesionalnih i etičkih standarda u lokalnom javnom informisanju, doprinos projekata negovanju i afirmaciji duha tolerancije, međusobnog uvažavanja i vrednosti zajedničkog života u lokalnoj zajednici, validna argumentacija projekata, adekvatna i obrazložena budžetska specifikacija. U slučaju projekata koji se prijavljuju na raspisani konkurs radi podizanja kvaliteta informisanja pripadnika nacionalnih manjina obavezno se pribavlja mišljenje odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine. Mišljenje nacionalnog saveta u vrednovanju ovih medijskih projekata se uvažava na način da ono takođe predstavlja sastavni deo osnovnih kriterijuma za ocenjivanje ovih projekata. Istovremeno, budući da se radi o mišljenju, onone može i neće biti i obavezujuće u donošenju odluke o projektu, nezavisno od ocenjivanja projekta po ostalim definisanim kriterijumima, i pored činjenice što će imati određenu „specifičnu težinu”.

Pod posebnim kriterijumima i merilima za ocenjivanje medijskih projekata se pre svega podrazumevaju: značaj projekta za unapređenje prava na informisanje i negovanje jezičkog i kulturnog identiteta pripadnika nacionalnih manjina, za unapređenje prava na informisanje osoba sa invaliditetom, za informisanje i edukaciju dece i mladih, kao i značaj projekta za unapređivanje informisanja ostalih nepriviligovanih i marginalizovanih društvenih grupa, odnosno projekte koji podrazumevaju interkulturalne sadržaje, podstiču međusobnu komunikaciju i uvažavanje i poštovanje razlika koje postoje zbog posebnosti kulturnog, jezičkog, etničkog, verskog i drugog identiteta različitih društvenih grupa, kojima se unapređuje kultura dijaloga i razumevanja između različitih društvenih grupacija, kao i projekte kojima se doprinosi unapređenju poštovanja ljudskih prava, negovanja kulturnih vrednosti i jačanju ekološke svesti, kojima se unapređuje medijsko stvaralaštvo u oblasti obrazovanja i nauke. Posebni kriterijumi podrazumevaće i unapređenje medijskog i novinarskog profesionalizma, jačanje stručnih kapaciteta u oblasti lokalnog javnog informisanja, uvođenje i širenje novih tehnologija u oblasti lokalnog javnog informisanja i širenje dostupnosti većem broju korisnika, inovativnost, originalnost, kao i održivost medijskih projekata kojima se konkuriše za javna sredstva.

Pravilnik o sufinansiranju javnog interesa u javnom informisanju opštine/grada donosi odgovarajući organ lokalne samouprave, ali uz obavezu da se u fazi njegovog osmišljavanja i

koncipiranja konsultuju i profesionalna i medijska udruženja i organizacije, nezavisni stručnjaci i lokalna civilna sfera. Ovo će biti ostvareno na način da će izrada nacрта ovog pravilnika biti poverena radnoj grupi u kojoj će, osim predstavnika organa lokalne samouprave, obavezno biti zastupljeni i predstavnici ovih profesionalnih struktura i civilnog sektora iz lokalne zajednice. Pravilnikom će, pored ostalog (sadržaj konkursa, uslovi učešća, postupak odlučivanja i dodele sredstava) obavezno biti precizno navedeni svi osnovni i posebni merljivi kriterijumi za vrednovanje projekata. Uz formulisanje obaveznih osnovnih i posebnih kriterijuma, pravilnikom mogu još biti predviđeni i definisani i eventualni dodatni prednosni kriterijumi koje nezavisne stručne komisije u ocenjivanju projekata prilikom odlučivanja mogu fakultativno, u zavisnosti od ukazanih potreba prilikom raspisivanja pojedinačnih konkursa, dodatno imati u vidu i uvrstiti ih u vrednovanje projekata. Na ovaj način bi se obezbedila mogućnost da se, u zavisnosti od utvrđenih potreba u unapređivanju lokalnog informisanja i u skladu sa namenom pojedinačnih konkursa koji će biti raspisivani, medijski projekti eventualno i dodatno vrednuju još i po kriterijumu dodatne prednosti u ostvarivanju javnog interesa, ali i ovo na unapred jasno utvrđen i transparentan način. Među ove fakultativno primenljive prednosne kriterijume moguće je, na primer, uvrstiti i doprinos medijskog projekta povećanju društvenog angažmana građana (naročito mladih), širenju volonterizma, unapređivanju socijalno odgovornog ponašanja, ili doprinos medijskog projekta stvaranju trajnih vrednosti, uz primenljivost rezultata projektnih aktivnosti i nakon završetka projekta, istovremeno plasiranje rezultata projekta kroz različite medijske formate i tehničke aplikacije, doprinos širenju medijske pismenosti itd.

Pravilnik lokalne samouprave o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja u lokalnoj zajednici počivaće i biće usklađen sa odgovarajućim podzakonskim aktom koje će doneti Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije. Zakon o javnom informisanju i medijima, naime, obavezao je ovo ministarstvo da bliže uredi ovu oblast, a za donošenje tog akta odredio rok od 90 dana od stupanja zakona na snagu.

Nezavisne stručne komisije će ocenjivati i vrednovati medijske projekte podnete na konkurs i to će biti precizirano i odgovarajućim aktom (pravilnikom) lokalne samouprave o sufinansiranju javnog interesa u lokalnom javnom informisanju. Ove komisije biće sastavljene obavezno od kompetentnih predstavnika u lokalnoj ili regionalnoj sredini, i to medijskih radnika, nezavisnih medijskih stručnjaka, predstavnika novinarskih profesionalnih udruženja i asocijacija i nevladinih organizacija koji nisu u sukobu interesa i koji ne obavljaju javnu funkciju. Komisije će imati po tri ili po pet članova i oni će biti imenovani za svaki raspisani konkurs posebno, a u njihovom sastavu većinu će obavezno činiti članovi koji će biti imenovani na predlog novinarskih i medijskih udruženja. Pravo na predlaganje članova komisije imaće novinarske i medijska udruženja koja su registrovana najmanje tri godine od datuma raspisivanja konkursa. Članovi komisije ne mogu da budu narodni i pokrajinski poslanici, lokalni odbornici, izabrana, imenovana i postavljena lica u državnim, pokrajinskim i lokalnim organima vlasti, lica imenovana na rukovodeće položaje u javnim preduzećima i javnim ustanovama, funkcioneri političkih stranaka, podrazumevajući pod tim i funkcionere i članove organa političkih stranaka i na lokalnom nivou, kao ni bračni drugovi, roditelji, deca, ili bliski srodnici takvih lica.

Članove nezavisne stručne komisije imenovaće rukovodilac organa lokalne samouprave koji je raspisao konkurs i to na osnovu predloga koji budu upućeni iz medijskog, profesionalnog i civilnog sektora, uz obavezu da se prethodno, prilikom raspisivanja konkursa, obaveste

relevantna udruženja novinara, medijske organizacije i lokalne organizacije civilnog društva o raspisivanju konkursa, kako bi one mogle da predlažu svoje kandidate za članove stručne komisije. Lokalna samouprava je obavezna da obavesti najmanje tri (relevantna) novinarska udruženja. U zavisnosti od ukupnog broja članova stručne komisije (tri ili pet) čiju većinu treba da predstavljaju članovi na predlog novinarskih i medijskih udruženja, odnosno broja ukupno pristiglih predloga iz ovih udruženja, imenovaće se ili po jedan kandidat svakog od udruženja koje je uputilo svoje predloge, dok će u slučaju većeg broja predlagača iz redova novinarskih udruženja organ lokalne samouprave zatražiti od ovih asocijacija da se međusobno dogovore i usaglase svoje zajedničke predloge. Na ovaj način izbeći će se mogućnost arbitrarnosti organa lokalne samouprave.

Odluka o imenovanju članova nezavisne komisije biće objavljena na zvaničnom veb-sajtu lokalne samouprave, i to odmah nakon okončanja konkursnog postupka, dok će o odluci o imenovanju članova komisije organ lokalne samouprave obavestiti predlagače pre odlučivanja o konkursu. Ovakav redosled poteza neophodan je da bi se, s jedne strane, obezbedila puna transparentnost odlučivanja i kako bi javnost bila obaveštena o poimeničnom sastavu nezavisnih komisija, a istovremeno, sa druge strane, kako bi se uoči rada nezavisne komisije u ocenjivanju medijskih projekata izbegla mogućnost bilo kakvih pritisaka na imenovane članove komisije, kakvih je primera bilo u ranijoj praksi odlučivanja po konkursima.

Rad nezavisnih stručnih komisija u ocenjivanju medijskih projekata biće regulisan odgovarajućim aktom (pravilnikom) lokalne samouprave, što podrazumeva da će komisije vrednovati projekte na osnovu precizno definisanih kriterijuma i merila, što znači da će komisije svaki od projekata vrednovati po odgovarajućoj skali bodovanja, u zavisnosti od mere u kojoj predložene projektne aktivnosti ispunjavaju definisane kriterijume. U izveštaju komisije svi predlozi o sufinansiranju medijskih projekata, odnosno uskraćivanju takve pomoći biće obrazloženi i argumentovani, a ovaj izveštaj će takođe biti javno dostupan, uz rešenje organa lokalne samouprave o raspodeli sredstava na konkursu. Takođe, pravilnikom kojim će biti regulisan i rad nezavisnih stručnih komisija biće predviđeno da se pomoć za sufinansiranje medijskih projekata daje u supstancijalnom iznosu neophodnom za realizaciju projekta, što znači da će komisije svakako moći da smanjuju budžete projekata u odnosu na predložene u prijavama na konkurs, ali na taj način da projekti mogu biti i realizovani, a sve sa ciljem da se u raspodeli sredstava predupredi praksa eventualne uravnilovke sa dodelom pomoći što većem broju projekata, ali sa smanjenjem budžeta projekata u meri koja onemogućava sprovođenje projekta.

Pojedinačna davanja u sufinansiranju medijskih projekata za ostvarivanje javnog interesa mogu iznositi najviše 5% od ukupno opredeljenih sredstava za ostvarivanje javnog interesa u ovoj oblasti putem javnih konkursa. Pojedinačna davanja raspodeljuju se odlukom rukovodioca organa lokalne samouprave nadležnog za poslove javnog informisanja i ona se donosi bez sprovođenja javnog konkursa. Kriterijumi za pojedinačna davanja su utvrđeni kriterijumi za sufinansiranje medijskih projekata na osnovu javnih konkursa, a iznos raspodeljenih sredstava svakom odlukom o pojedinačnom davanju ne može biti veći od 20% iznosa koji je propisan za javne nabavke male vrednosti i ona se ne mogu kumulirati sa drugim vidovima državne pomoći. Rešenje o pojedinačnom davanju takođe se objavljuje na zvaničnom veb-sajtu lokalne samouprave.

VII 4. Transparentnost u celokupnom procesu odlučivanja o sufinansiranju medijskih projekata lokalna samouprava opštine/grada obezbediće stvaranjem uslova da najšira javnost lokalne zajednice može da stekne neposredan uvid i jasnu sliku o načinu trošenja javnih sredstava za ove namene. To znači da će jasna pravila, uslovi i merljivi kriterijumi za sufinansiranje medijskih projekata biti unapred poznati i definisani pod jednakim uslovima za sve lokalne ili regionalne medije, bez diskriminacije i da će oni biti javno prezentovani. Građanima lokalne zajednice biće predočene sve odluke u vezi sa trošenjem javnog novca u sferi lokalnog javnog informisanja, kako bi oni imali mogućnost ne samo kontrole trošenja lokalnog novca u ovoj oblasti, nego mogli da i u tom pogledu formiraju mišljenje o radu lokalnih medija, kao i da na osnovu celovite slike i učestvuju u kreiranju lokalne medijske politike i u unapređivanju javnog informisanja u lokalnoj zajednici.

Iz ovih razloga lokalna samouprava opštine/grada će poseban deo svoje zvanične internet prezentacije tematski odvojiti za sva pitanja u vezi sa ostvarivanjem javnog interesa u lokalnom javnom informisanju, u kojem će građani moći da pronađu sva lokalna dokumenta i informacije – planove, pravilnike, odluke, izveštaje i rešenja koja se odnose na javno informisanje. Na taj način će građani lokalne zajednice na jednom mestu moći da dođu do svih informacija o tome po kojim tačno kriterijumima, ko i koliko novca, po čijoj odluci, sa kakvim obrazloženjem i za koje svrhe dobija javna sredstva za lokalno informisanje, kao i o tome kako je taj novac utrošen, sa kojim rezultatima.

Lokalna samouprava će u ovom tematskom delu veb-sajta opštine/grada obezbediti mogućnost interaktivne komunikacije sa građanima. U toj komunikaciji sa lokalnim organima i administracijom građani će moći da iznose svoje predloge za unapređenje lokalne medijske slike, ukazuju na potrebe i da na taj način učestvuju i u kreiranju lokalne medijske politike, što je značajno i sa stanovišta opredeljenja lokalne samouprave da periodično konsultuje lokalnu javnost o stanju i potrebama u ostvarivanju javnog interesa u lokalnom informisanju i sagleda nivo i probleme informisanja građana uoči opredeljivanja budžetskih sredstva za ove namene. Kroz takvu komunikaciju građani bi mogli da učestvuju i u javnoj raspravi elektronskim putem prilikom donošenja lokalne razvojne strategije u oblasti javnog informisanja.

U ovom delu veb-prezentacije lokalne samouprave obavezno će se, osim precizno utvrđenih kriterijuma za dodeljivanje pomoći medijskim sadržajima, odnosno pravilnika za sufinansiranje javnog interesa u javnom informisanju lokalne sredine i sličnih akata, obavezno objaviti sve odluke u vezi sa raspisivanjem i dodelom sredstava na osnovu javnih konkursa i na osnovu pojedinačnih davanja, izveštaji o radu nezavisnih stručnih komisija sa obrazloženjima i izveštaji o sprovedenim projektnim aktivnostima podnosioca medijskih projekata koje lokalna samouprava pomaže. U ovom javnom prezentovanju informacija o medijskim projektima objaviće se podaci o podnosiocima, temom, kratkim opisom projekta i zatraženom budžetu projekta ne samo onih kojima je odobrena finansijska podrška, nego i onih kojima je ona uskraćena.

VII 5. Ostali poslovi

Organ lokalne samouprave će podatke o iznosu dodeljenih novčanih sredstava medijima prijavljivati Registru medija najkasnije 15 dana od dana donošenja odluke o dodeli sredstava.

Ova obaveza počinje da se primenjuje 13. februara 2015. godine, odnosno po isteku šest meseci od dana stupanja na snagu Zakona o javnom informisanju i medijima.

Lokalna kancelarija za ekonomski razvoj /pisanje projekata u opštini/gradu aktivno će biti angažovana u pružanju neposredne podrške i pomoći lokalnoj medijskoj sferi za njeno učešće na konkursima za sufinansiranje medijskih sadržaja. Ovo angažovanje kancelarije podrazumeva stručnu pomoć i angažovanje u informisanju, edukaciji, osposobljavanju i podizanju kapaciteta lokalnih medija za učešće na konkursima i u podizanju osposobljenosti za pisanje kvalitetnih projekata. Pored neposredne podrške i pomoći u osposobljavanju i edukaciji lokalnih medija za konkurisanje na lokalnom, pokrajinskom i republičkom nivou, kancelarija će pružati i neposrednu pomoć u pisanju projekata za evropske konkurse, sa ciljem da se i na taj način pruži doprinos uvećanju finansijske stabilnosti i unapređivanju nivoa lokalnog javnog informisanja.

VIII Presek aktuelne medijske situacije u opštin Vrbas

Lokalnu medijsku scenu u opštini Vrbas karakteriše deficit medijskog pluralizma, odnosno raznovrsnosti izvora informacija.

Od lokalnih medija funkcioniše jedino Javno preduzeće za informisanje „Vrbas“, koju je lokalna skupština opštine osnovala 1991. godine, a u njegovom sastavu su Radio „Vrbas“ i Televizija „Bačka“. JP za informisanje „Vrbas“ ima i svoju internet prezentaciju (www.icvrbas.rs) koja je isključivo na srpskom jeziku. Prema podacima sa ove prezentacije, u celodnevnom programu Radija „Vrbas“ 70% vremena emitovanog programa predstavlja sopstvenu produkciju, a na TV „Bačka“ se 50% programskog vremena odnosi na sopstvenu produkciju.

Radio stanica „Vrbas“ koja je osnovana još 1975. godine ima regionalnu dozvolu koja pokriva region Vrbas-Kula-Srbobran-Mali Idoš, a program emituje na srpskom, rusinskom, mađarskom i ukrajinskom jeziku. U ukupnom celodnevnom programu 22 sata se emituje na srpskom jeziku, a po sat vremena na rusinskom i mađarskom jeziku. Subotom je dvadesetčetvoročasovni program na srpskom, a nedeljom se na srpskom emituje 21 sat programa, a po 60 minuta programa na rusinskom, mađarskom i ukrajinskom jeziku. U okviru informativnog programa emituju se dva izdanja dnevnika na srpskom (trajanje oko 20 min) sa presekom aktuelnih informacija iz različitih oblasti društvenog i javnog života u regionu, tokom prepodneva još i desetominutne vesti, kao i kratke vesti na svakih sat vremena programa. Na rusinskom i mađarskom jeziku svakodnevno se emituju vesti u trajanju od 10 minuta. Radio tokom nedelje emituje i autorske emisije iz svih oblasti društvenog, kulturnog, obrazovnog, zabavnog i sportskog života grada, nedeljom političku emisiju prenosi i TV „Bačka“. Subotom se emituje pretežno zabavni program sa emisijama vlastite produkcije i u saradnji sa nevladinim sektorom, kao i program za mlade.

Televizija „Bačka“ počela je sa radom 2003. godine i poseduje dozvolu za lokalno emitovanje. Emituje program na u trajanju od 24 sata dnevno. Program je na srpskom jeziku, a svakodnevno

se emituje po jedno izdanje kratkih vesti na mađarskom kao i na rusinskom jeziku. Težiste je na informativnom programu, u emisijama Vesti i Dnevnik se svakodnevno izveštava o lokalnim aktuelnostima, a povremeno prate i događaji iz susednih opština i iz regiona. Svakodnevno su na programu i specijalizovane emisije na srpskom jeziku iz različitih oblasti sa gostima u studiju, snimljene na terenu, reportaže, kao i prenosi i slične jednosatne emisije, a dva puta mesečno se emituju i emisije na mađarskom i rusinskom jeziku u trajanju od 45 minuta.

Javno preduzeće za informisanje „Vrbas“ ne poseduje sopstveni poslovni prostor i radi u iznajmljenim prostorijama, a prema podacima iz tog preduzeća u 2013. godini prosečan broj zaposlenih je bio 37 (jedan manje nego 2012.) dok je prema podacima Agencije za privatizaciju (<http://www.priv.rs/Agencija+za+privatizaciju/90/Vrbas+JPI.shtml/seo=/companyid=21118/#download>) broj zaposlenih 39. Preduzeće ima negativan bilans poslovanja, a u strukturi prihoda izrazito je visoko učešće subvencija SO Vrbas, sa tendencijom rasta tog učešća. Subvencije opštine su 2012. činile 85.16% ukupnih prihoda, a u 2013. godini učešće subvencija naraslo je na 89.36% ukupnih prihoda. Prema podacima preduzeća, 2012. se poslovalo sa gubitkom od 5,5 miliona dinara, a 2013. sa minusom u iznosu od 3,3 miliona dinara (podaci Agencije za privatizaciju navode poslovni gubitak od 3,46 miliona dinara). U preduzeću ocenjuju da je negativan finansijski rezultat uzrokovan plaćanjem zakupa za poslovni prostor. Ipak, troškovi ovog zakupa bili su manji od iznosa poslovnih gubitaka (3,51 milion u 2012. i 2,74 miliona u 2013.). Uz opadanje učešća sopstvenih u ukupnim prihodima JPI „Vrbas“ (za jedan procenat 2013. u odnosu na 2012. godinu) u kojima većinu čine prihodi od oglasa i reklama, uočljiv je trend opadanja ovih prihoda od oglašavanja na Radiju „Vrbas“, dok su ovi prihodi na TV „Bačka stagnirali.

Javno preduzeće za informisanje „Vrbas“, koje je u vlasništvu lokalne samouprave, do polovine 2015. očekuje proces privatizacije, koji je bio započet, pa prekinut 2007. godine.

Od ove godine opština Vrbas ostala je bez i jedinog lokalnog štampanog medija. Zbog nedostatka finansija i zbog akumuliranih dugova tokom godine prestao je da izlazi do tada jedini lokalni štampani medij – list „Glas“ (još ranije privatizovani list u opštinskom vlasništvu), a čije je izlaženje ranije delom finansirala i lokalna samouprava.

Opština Vrbas za informisanje izdvaja nešto preko 2% od svojih budžetskih sredstava. Prema podacima Odeljenja za finansije i budžet Opštinske uprave Vrbas, za usluge emitovanja i izdavaštva odlukom o budžetu je 2012. dodeljeno ukupno 26 824 475.55 dinara (2.21% lokalnog budžeta), a ova sredstva su dodeljena u vidu subvencija JPI „Vrbas“ u iznosu od 25 844 475.55 dinara (što je predstavljalo 2,04% sredstava lokalnog budžeta) i štampanom mediju Glas u iznosu od 980 000 dinara (0,08% lokalnog budžeta). Takođe, za RTV Panoniju iz Novog Sada, sa pozicija Opštinske uprave Vrbas, po osnovu usluga po ugovoru, 2012. je isplaćen je iznos od 1 250 800 dinara. U 2013. godini, budžetskom odlukom je pod stavkom usluga emitovanja i izdavaštva izdvojeno za informisanje ukupno 28 771 295.06 dinara, što je predstavljalo 2,28% lokalnog budžeta. Ovaj iznos dodeljen je u vidu subvencija JPI „Vrbas“, u iznosu od 27 931 295.06 dinara (2,21% lokalnog budžeta) i štampanom mediju Glas, u iznosu od 840 000 dinara (0,07% lokalnog budžeta).

Među strateškim pravcima razvoja opštine Vrbas, definisanim u Strategiji razvoja opštine Vrbas 2010-2015 godine navodi se i „unapređenje kvaliteta života građana” opštine putem kvalitetnijih usluga, pored ostalog, i u oblasti informisanja. Isti dokument kao cilj u oblasti informisanja utvrđuje: „Očuvati i unaprediti sistem lokalnog javnog informisanja u opštini Vrbas, kao nezamenljive komponente razvoja demokratije i potvrde principa transparentnosti lokalne samouprave u vršenju svojih funkcija”. Među zaključcima i preporukama ovog dokumenta stoji i da je potrebno „potvrditi javni interes za postojanjem usluga informisanja u opštini Vrbas, koji je nesporan”.

IX Akcioni plan

Tokom realizacije akcionog plana lokalne samouprava ima sledeće obaveze:

1. Utvrđivanje potrebe za izmenama statuta lokalne samouprave i usklađivanja sa Zakonom o javnom informisanju i medijima. Rok:
2. Analiza stanja i potreba medija i javnog informisanja na lokalnom nivou. Rok: kraj 2014. Nakon toga periodično, uoči planiranja godišnjih budžetskih izdvajanja
3. Definisane strateških ciljeva i prioriteta lokalne zajednice, izrada strateškog plana za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok: 2015.
4. Određivanje visine sredstava namenjenih javnom informisanju kroz državnu pomoć (do polovine 2015. godine ukoliko postoji potreba) i konkursno finansiranje za 2015. godinu u skladu sa Akcionim planom. Rok: oktobar 2014.
5. Definisane i usvajanje kriterijuma za raspisivanje konkursa kao posebnog akta lokalne samouprave, sa ciljem da se izbegne mogućnost bilo kakve proizvoljnosti u skladu sa Akcionim planom za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok: decembar 2015.
6. Izrada Pravilnika o sufinansiranju javnog interesa u javnom informisanju opštine/grada u skladu sa Akcionim planom za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok:
7. Raspisivanje Konkursa za sufinansiranje javnog interesa u javnom informisanju u skladu sa prethodno definisanim kriterijumima i Pravilnikom, kao i Akcionim planom za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok:
8. Formiranje Nezavisne stručne komisije za ocenu i vrednovanje medijskih projekata odgovarajućim aktom lokalne samouprave, u skladu sa Akcionim planom za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok: prilikom svakog konkursa koji se raspisuje, odmah po isteku roka za predaju prijava
9. Na zvaničnoj internet prezentaciji izraditi poseban deo za sva pitanja u vezi sa ostvarivanjem javnog interesa u lokalnom javnom informisanju, u kojem će građani moći da pronađu sva lokalna dokumenta i informacije – planove, pravilnike, odluke, izveštaje i rešenja koja se odnose na javno informisanje u skladu sa Akcionim planom za razvoj informisanja na lokalnom nivou. Rok:

X Akciona agenda

Tabela sa konkretnim aktivnostima (zadatak-nosilac-rok) biće izrađena nakon rasprave za okruglim stolom o Predlogu Akcionog plana za razvoj informisanja na lokalnom nivou (2014-2016) u opštini/gradu.

This project is funded by the European Union Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) Civil Society Facility (CSF). The views expressed in this document do not necessarily reflect the views of the European Commission.